

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Jméno a příjmení účastníků cesty	Ondřej Lehovec
Pracoviště – dle organizační struktury	OOKF, 1.4, OR 1.4.2. a další pracovníci z OVVL 1.4.1
Pracoviště – zařazení	Restaurátorské oddělení, restaurátor
Důvod cesty	Mezinárodní odborná konference – Remeslo a kniha
Místo – město	Martin
Místo – země	Slovenská republika
Datum (od-do)	9. - 12. 5. 2017
Podrobný časový harmonogram	9. 5. - Příjezd do Martina, ubytování ve Slovenské národní knižnici 10. - 12. 5. - Otevření I. Ročníku odborné konference „Řemeslo a kniha“. Odborné příspěvky na téma ochrany, konzervace a restaurování historických i novodobých písemných fondů a muzejních sbírek (tj. knih, písemností a uměleckých děl na papíře). 12. 5. – Ukončení semináře
Spolucestující z NK	Mgr. Jitka Neoralová, Ing. Lucie Palánková, Ing. Magda Součková, Ing. Petra Vávrová, PhD.
Finanční zajištění	Hrazeno z rozpočtu NK ČR (reciprocita) a DKRVO 0138
Cíle cesty	Účast a výměna zkušeností s kolegy z oblasti ochrany a konzervace písemných a knižních fondů na mezinárodní mezioborové konferenci. Prezentace čtyř příspěvků. První příspěvek byl věnovaný konzervaci a ochraně vzácných historických fondů: „Restaurování bohatě iluminovaného kodexu z poč. 14. stol. pro výstavu ve Fitzwilliamsově muzeu v Cambridge, <i>Colour: The art and science of illuminated manuscripts</i> “. Další příspěvek prezentoval „Nové přístupy k ochraně knihovních fondů v Národní knihovně České republiky“. V rámci třetího příspěvku byla odborná veřejnost seznámena s tématem odkyselování: „Zkušenosti v přípravě knihovních fondů na procesy hromadné odkyselování“ a poslední příspěvek se věnoval „Restaurování novodobých knihovních fondů se syntetickými prvky knižní vazby“.
Plnění cílů cesty (konkrétně)	10. - 12. 5 - Účast na konferenci. Výměna pracovních zkušeností s kolegy z oboru. 10. 5. - Prezentace prvních dvou avizovaných příspěvků. 11. 5. - Exkurze na externím odborném pracovišti ochrany a digitalizace knihovních fondů - Národní knižnica SR, Vrútky; prezentace dalších dvou odborných příspěvků.
Program a další podrobnější informace	odkazy: http://www.snk.sk/sk/ Program konference, pdf

	http://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/konferencia_Remeslo_a_kniha/2017_Remeslo_a_kniha_program.pdf TV záznam z konference - regionální televize Televízia Turiec https://www.youtube.com/watch?v=BHC-rfyWvbc	
Přivezené materiály	obchodní katalog spol. Ceiba (konzervátorské materiály). Čtvrtletník Propamátky, jaro 2017.	
Datum předložení zprávy	18. 5. 2017	
Podpis předkladatele	Ondřej Lehovec	
Podpis nadřízeného	Datum:	Podpis:
Vloženo na Intranet	Datum:	Podpis:
Přijato v mezinárodním oddělení	Datum:	Podpis:

Podrobná zpráva a ilustrační příloha:

Příspěvky konference se věnovaly především těmto tématům a prezentace na 1. ročníku odborné mezinárodní konference "Remeslo a kniha" konané pod patronací Slovenské národní knihovnice v Martine na téma:

- praktické reštaurovanie a konzervovanie
- výskum v oblasti reštaurovania a ochrany písomného dedičstva
- reštaurátorské a konzervátorské materiály používané v praxi, nové materiály na trhu
- zabudnuté a zaujímavé remeselné techniky a postupy v oblasti písomného dedičstva, kníhviazačstva, výroby materiálov
- nové technológie a technické postupy v reštaurátorskej a konzervátorskej praxi
- etické problémy spojené s reštaurovaním a konzervovaním
- problematika, sprístupňovania a využitia písomného kultúrneho dedičstva.

Konference byla určena odborníkům a odborné veřejnosti aktivně působící v oblasti ochrany historických knihovních a písemných fondů. Konference byla primárně zaměřena na prezentaci výsledků praktického restaurování a konzervace písemných památek a na prezentaci výsledků v oblasti výzkumu a vývoje nových technologií konzervace a ochrany knihovních fondů.

Za NK ČR zaznělo několik příspěvků o odborné činnosti v oblasti péče o knihovní fondy:

Ondřej Lehovec: Restaurování bohatě iluminovaného pergamenového kodexu z poč. 14. stol pro výstavu ve Fitzwilliamsově muzeu v Cambridge, Colour: The art and science of illuminated manuscripts

Petra Vávrová, Magda Součková, Dana Hřebecká, Jitka Neoralová, Kristýna Boumová, Lucie Palánková: Nové přístupy k ochraně knihovních fondů v Národní knihovně České republiky.

Petra Vávrová, Lucie Palánková, Magda Součková, Jitka Neoralová, Kristýna Boumová, Dana Hřebecká: Praktické zkušenosti s přípravou knihovnických fondů pro procesy hromadného odkyselování

Jitka Neoralová, Kristýna Boumová, Petra Vávrová: Restaurování novodobých knihovnických fondů se syntetickými prvky knižní vazby

Program konference „Remeslo a kniha“, Martin-Slovenská národní knižnica, 10. - 12. 5. 2017.

Odkaz na tiskovou zprávu a další texty o konferenci:

<http://www.snk.sk/sk/media-snk/oddelenie-pre-styk-s-mediami-a-verejnostou/tlacove-spravy/1179-remeslo-a-kniha.html>

Konferencia Remeslo a kniha: vypočítajte si odborníkov zo Slovenska a zahraničia

Slovenská národná knižnica organizuje v dňoch 10. až 12. mája 2017 konferenciu Remeslo a kniha. Na konferencii odznie množstvo zaujímavých príspevkov od odborníkov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia. Ak máte záujem zúčastniť sa konferencie a vypočúť si prednášajúcich, môžete tak urobiť do 5. apríla.

Slovenská národná knižnica, ako organizátor konferencie, sa odprezentuje niekoľkými príspevkami: Počas reštaurovania knihy *Europae totius terrarum orbis partis praestantissimae* hľadali odborníci súvislosti medzi kníhtlačiarom, vydavateľom, kníhkupcom, viazačom kníh a objednávateľom, ktoré im pomohli pri záchrane knihy a jej väzby. Druhý príspevok sa zaoberá reštaurovaním pergamenovej listiny, na ktorej je maľovaný rodostrom šľachtického rodu *Sztáray*. Poster zachytáva jednotlivé reštaurátorské postupy, ktoré boli použité pri záchrane dokumentu.

Ako reštaurovať tak, aby nevznikli škody? Je správne, ak reštaurátor postupuje inak pri reštaurovaní knižného bloku a inak pri oprave väzby? Konkrétne príklady z praxe uvedú kolegovia z **Fakulty reštaurovania, Univerzity Pardubice**. Pochvália sa, ako sa im podarilo komplexne zreštaurovať Melantrichovu Bibliu z roku 1557. Poskytnú svoj návod, ako docieľiť, aby sa faksimile kópia stala skutočným dvojčatom originálu - konkrétne faksimile fólia 133 Litomyšlského graduálu z roku 1563.

Pôsobenie Litografickej dielne Hlavného komorského grófskeho úradu, ktorý spravoval banskú činnosť v stredoslovenskej banskej oblasti, rozoberú odborníci zo **Slovenského banského múzea**. Dielňa tlačila najmä banské mapy, zachytávajúce predovšetkým trasy rudných žíl a banských diel a tiež prednášky profesorov Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Dielňa pôsobila v Banskej Štiavnici od začiatku 19. storočia do prvej štvrtiny 20. storočia.

Kolegovia z **Múzea hlavného mesta Praha** sa podelia o skúsenosti s konzervovaním a reštaurovaním niekoľkých stoviek grafických listov v rámci výstavy Pražské veduty 18. storočia. Šesť reštaurátorov si muselo zjednotiť názory na konzervovanie jednotlivých grafík, ktoré si síce vyžadovali individuálny prístup, ale zároveň bolo nevyhnutné, aby bola zachovaná jednota v miere reštaurovania.

Archeologický ústav SAV bude interpretovať svoje skúsenosti s problémami a nadobudnutými poznatkami v oblasti konzervovania kovových nálezov doby medenej, eneolitu, dobe bronzovej a železnej, ktoré naši predkovia využívali na pracovné i estetické účely.

*Viacerými príspevkami odovzdá svoje odborné vedomosti aj **Národní knihovna ČR**. Odprezentuje proces reštaurovania fyzicky poškodenej väzby pergamenového kódexu zo začiatku 14. stor., ktorá je bohatá na iluminácie - metódou in situ. Tento nádherný exemplár následne zapožičali Fitzwilliamsovmu múzeu v Cambridgei na výstavu iluminovaných rukopisov, ktoré mapovali vývoj európskej knižnej maľby od 8. až po 17. stor. Na problematiku reštaurovania plastových knižných väzieb, ktoré sa začali objavovať v druhej polovici 20. storočia, sa doteraz nezameriaval žiadny výskum. Kolegovia z Národní knihovny ČR preto ponúkajú dielčie výsledky výskumu zamerané na čistenie, ambulantné opravy a uloženie knižných väzieb so syntetickými prvkami poťahov a dosiek. Výskum prebiehal v rámci projektu NAKI „Průzkum, konzervace a péče o novodobé knihovní fondy – materiály a technologie“.*

Zhruba 96 % z fondov Národní knihovny ČR spadá do tzv. novodobých fondov (t.j. po roku 1801). V rokoch 1845-1850 však dochádza ku zmenám v technológii výroby papiera, ktoré však znižujú jeho životnosť. Fondy knižnice sú preto hromadne odkysľované. O výsledkoch testovania technológie Papersave Swiss, ktorú testovali na vzorkách v roku 2016, sa podelia počas svojej prednášky.

Univerzitná knižnica v Bratislave prispeje odborným príspevkom o stanovení plesní a mikroorganizmov pred a po dezinfekcii vybraným médiami.

Moravský zemský archív v Brne vystúpi s podrobnou ukážkou a popisom rekonštrukcie Mestskej knihy z rokov 1585–1628, ktorá bola v minulosti už niekoľkokrát opravovaná. Náhradná väzba v štýle 19. storočia zachránila tento z veľkej časti poškodený rukopis pred

úplnou deštrukciou. Papierová podložka bola „klížení papírové podložky želatinou". Na veľmi rozdielne zložky knižného bloku použili brnenský reštaurátori konzervačnú väzbu s vystuženým chrbtom podľa K. Křenka.

Kolegovia z **Národnej knižnice zo Skopje** ponúknu posterovú prednášku, ktorá odhalí príčiny zhoršenia slovanského rukopisu zo 16. storočia, ktorý patrí Národnej knižnici Grigora Prličeva - Ohrid, pomocou kombinácie nedeštruktívnych a mikro-deštruktívnych analytických techník.

Odborníci zo **Slovenského národného archívu** odprezentujú v príspevkoch reštaurovanie súboru novinových výstrižkov z rokov 1939 - 1940 o slávnom, ale zabudnutom židovskom vzpieračovi pochádzajúcom zo Slovenska. Oboznámia o využití hydroxypropylcelulózy rady Klucel na prípravu laminačných fólií vhodných na reštaurovanie pauzovacích papierov s krátkou filmovou ukážkou prípravy fólií. Podelia sa s nami o skúsenosti pri reštaurovaní prevádzkovej knihy z rokov 1789/99 a skorších gotických kníh tzv. sáčkovou väzbou. Nemenej zaujímavou bude istotne aj prednáška o reštaurovaní dreveného zdobeného rámu, v ktorom bola zarámovaná fotografia vojaka z doby Rakúska-Uhorska.

Vysoká škola chemicko-technologická v Prahe obohatí program konferencie o krátky príspevok, ktorý pojednáva o účinnosti rôznych anorganických retardérov horenia, ktoré sa aplikujú na reálne vzorky archívnych lepeniek. V posterovej prezentácii budú informovať o výsledkoch svojho prieskumu, ktorý realizovali v niekoľkých inštitúciách. Týkal sa tvorby takých ochranných prvkov, ktoré by pomohli archiváliu identifikovať bez toho, aby narušili ich vizuál a umeleckú podstatu.

Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU odprezentuje skúsenosti s dezinfekčným prípravkom Sanosil. Prípravok predstavuje ekologický, efektívny a bezpečný systém eliminácie mikrobiologickej kontaminácie, ktorá ohrozuje nielen objekty kultúrneho dedičstva, ale aj mnohých pracovníkov či bádateľov. V inom príspevku pracovníci fakulty zbilancujú grantový projekt Konzervovanie a stabilizácia objektov kultúrneho dedičstva z prírodných organických materiálov nízkoteplotnou plazmou PlasmArt. Konkrétne pôjde o štúdiu vplyvu plazmy na historické fotografie s ohľadom na výsledný estetický aspekt a prípadný degradačný účinok z dlhodobého hľadiska.

Účastníci konferencie sa však dozvedia aj množstvo informácií o najnovších trendoch v oblasti čistenia povrchových vrstiev: enzymatické čistenie, čistenie pomocou gélov a mikroemulzií, modulárne čistenie, využitie viackompozitných materiálov a nanomateriálov.